

قصیده

راهنمای رمان‌های ماندگار

سلام بر حیدر بابا

حیدر بابا یا سلام یا حیدر بابا به سلام (به فارسی): سلام بر حیدر بابا) که اغلب به صورت کوتاه «حیدر بابا» خوانده می‌شود، در فاصله سال‌های ۱۳۲۹ تا ۱۳۳۰ به ترکی آذربایجانی سروده شده. شهریار در این اثر از دوران کودکی خود در خشک‌ناب، که در پای کوهی به نام حیدر بابا قرار دارد، یاد می‌کند. او کوه کوچک حیدر بابا را خطاب قرار داده و توصیف‌گرایی از طبیعت و مردمان آن سامان به دست می‌دهد...

شهریار؛ مرغ بهشتی

یکی از بهترین کتاب‌هایی که در باب شعر و شناخت شهریار است، «شهریار، مرغ بهشتی» نوشته مریم مشرف است. نویسنده معتقد است که شهریار از چهار ویژگی شعر سخن گفته است: قدرت نفوذ و تاثیر، تابلوسازی رمانتیک، نزدیکی شعر به زبان مردم و تازگی روح و موضوع. نگارنده بر پایه مختصات یادشده ویژگی‌های شعر شهریار را بررسی می‌کند و در این میان - در دو قالب کلی تغزل و رمانتیسیم اجتماعی - مشخصات جزئی شعر شهریار را یادآور می‌شود...

شیدایی‌ها

شیدایی‌ها برگزیده‌ای از شعرهای شهریار است به کوشش ابوالفضل علی محمدی و هادی بهجت تیریزی. این گزیده را نشر نگاه منتشر کرده است: خجل شدم ز جوانی که زندگانی نیست / به زندگانی من فرصت جوانی نیست / من از دوروزه هستی به جان شدم بیزار / خدای شکر که این عمر جاودانی نیست / همه بگریه ابر سیه گشودم چشم...

پل بین زبان ترکی و فارسی

شهریار به‌رغم آذری بودن
بزرگ‌ترین خدمت را در زمینه احیای شعر فارسی انجام داد

روبه‌رو می‌شویم، اما این ابیات ناهنجار در مقابل انبوه کارهای درخشانش آن قدر کم است که اگر واقعا با دیدی وسیع و منصفانه بخواهیم در مقام مقایسه برآییم، اصلا به چشم نمی‌خورد.

از نظر شعر هم، اشعار او با آثار بسیاری از بزرگان ادب این سرزمین برابری می‌کند. تشبیهات او بسیار عالی است، آن قدر که در حد عالی‌ترین تشبیهات تازه یا به قول فرنگی‌ها، ایماژ یا تخیلات شاعرانه ما قرار می‌گیرد. او شاعر همیشه جست‌وجوگری است که هر بی‌راهه و سنگلاخی را آزموده و سرانجام به غزل رسیده است. او در غزل نازک‌خیالی‌های صائب، صلابت و فخامت زبان خاقانی، ویژگی‌های شعر سعدی و عرفان دلکش حافظ را با هم آشتی داده است و به‌جرات می‌توان گفت چیره‌دست‌تر از او در سال‌های اخیر کمتر داشته‌ایم. شهریار به‌رغم آذری بودن زبان مادری‌اش، بزرگ‌ترین خدمت را در زمینه‌ی احیای شعر ایران انجام داد و با سروده‌های بدیع و لحن معجزه‌مانندش غزل پارسی را که بعد از صائب کم‌کم می‌رفت تا بمیرد، به اوج رساند.

مست آدمم ای پیر که مستانه بمیرم
مستانه در این گوشه میخانه بمیرم
درویشم و بگذار قلندر منشانه
کاکل همه افشان به سر شانه بمیرم
من در یتیمم صدمم سینه دریاست
بگذار یتیمانه و دردانه بمیرم
بیگانه شمرند مرا در وطن خویش
تابی وطن و از همه بیگانه بمیرم
در زندگی افسانه شدم در همه آفاق
بگذار که در مرگ هم افسانه بمیرم

تولد شهریار متقارن با انقلاب مشروطیت بود. او از همان زمان کودکی شاهد وقایع تلخ تاریخی بسیاری بوده که عجیب بر روح و جان شاعر اثر می‌گذارد. به همین دلیل به تحقیق می‌توان گفت یکی از مهم‌ترین دلایل محبوبیت و تواتر اشعار شهریار بین عامه، بُعد عاطفی و ملموس اشعار اوست که با سوز دل نگاشته شده و لاجرم بر دل می‌نشیند و سوای از شعر پرسامد «علی ای همای رحمت»، بسیاری از این اشعار تبدیل به مثال ادب‌دوستان شده‌اند:

آمدی جانم به قربانت ولی حالا چرا
بی‌وفا حالا که من افتاده‌ام از پا چرا
نوش دارویی و بعد از مرگ سهراب آمدی
سنگدل این زودتر می‌خواستی حالا چرا

قرن هفتم هجری است.

با همه انس با شعر استادان پیشین به‌خصوص سعدی و حافظ، آزادی‌ای که او در زبان شعر برای خود قائل شده و هر نوع کلمه و ترکیب از زبان و گفتار را در شعر به کار برده، حاکی از آن است که به اسلوب پیشینیان پایبند نمانده و خواسته است از همه امکانات و توانایی‌های جدید زبان بهره‌جوید تا بتواند به آسانی و روانی آنچه را در ضمیر دارد، به قلم بیاورد. این نوع آزادی بی‌حد و حصر در زبان و واژگان شعر و آوردن هر نوع مضمون موجب شده که بسیاری الفاظ و ترکیبات و مضامین پیش‌پاافتاده و ناهموار در شعر او راه یابد و گاه ناهماهنگی در بافت سخن پدید آورد که به‌حق مورد ایراد سخن‌سنج واقع شده اما نباید غافل شد که استاد سخن معاصر، شهریار، بیش از ۲۸۰۰۰ بیت شعر به زبان فارسی، و حدود ۳۰۰۰ بیت به زبان ترکی آذری سروده است. نصرت رحمانی در همین باره می‌گوید: «انکار نمی‌کنم که در کار شهریار گاه با رگه‌هایی غری و پرتی

روح‌الله زمزمه شاعر و منتقد

شهریار بی‌گمان در شاعری استعدادی درخشان داشت. در سراسر اشعار او، روحی حساس و شاعرانه موج می‌زند که بر بال تخیلی پویانده و آفریننده در پرواز است و شعر او در هر زمینه که باشد، از این خصیصه بهره‌ور است. به تجدد و نوآوری گرایشی محسوس دارد. شعرهایی که برای نیما و به یاد او سروده و دگرگونی‌هایی که در برخی از اشعار خود در قالب و طرز و تعبیر و زبان شعر به خرج داده، حتی تفاوت صور خیالی و برداشت‌ها در قالب‌های سنتی و بسیاری جلوه‌های دیگر حاکی از طبع‌آزمایی‌ها در این زمینه و تجربه‌های متعدد اوست. یکی از دلایل مهم توفیق شهریار، صداقت بی‌چون‌وچرای او بود. شعر او آینه تمام‌نمایی دید و دریافت او بود. دیوان شهریار شبیه‌ترین کتاب است به گلستان سعدی؛ گلستانی که آینه تمام‌نمای جامعه ایران در

